

YTTRANDE
2010-07-02

Dnr U2010/2818/S

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Promemoria Legitimation för lärare och förskollärare

Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset (STR-T) företräder den nationella minoriteten tornedalingar samt nationella minoritetsspråket meänkieli. STR-T har inga synpunkter på förslagen i avsnitt 4.12 samt 4.13. Vår åsikt i övrigt är att det är i det stora positivt att behörighetsreglerna för lärarkåren generellt blir tydligare och undantagen mer restriktiva – men förändringar behöver ta hänsyn till att nationella minoriteter inte har adekvat lärarutbildning i språket.

STR-T vill för övrigt hänvisa till det yttrande som inlämnades i samband med betänkandet Legitimation och skärpta behörighetsregler (SOU 2008:52), där kommentarerna berör de akuta behov som förekommer inom utbildningskedjan för meänkieli så att språket även i framtiden på allvar ska kunna vara ett levande språk i Sverige.

De lärare som idag undervisar i meänkieli inom barnomsorg och skola, har visserligen i de flesta fall lärarexamen, men inte utbildning i språket meänkieli. Studenter har sedan några år tillbaka erbjudits lärarutbildning med inriktning på meänkieli för de lägre stadierna vid Luleå tekniska universitet, men få har genomfört utbildningen. Lärarutbildning i ämnet meänkieli för de högre stadierna och för gymnasiet saknas helt idag. Ett nytt krav i form av legitimation får under inga omständigheter leda till att de lärare som nu undervisar i meänkieli, inte längre kan göra det. Tidsramen för genomförandet av legitimation för minoritetsspråklärare, oavsett nivå, måste vara betydligt längre än den tidsplan som framkommer av utredningen. Utredningen rörande legitimation tar inte hänsyn till att det idag faktiskt saknas grundläggande utbildning och fortbildning för lärare i meänkieli. Man räknar heller inte med de omfattande kostnader som det innebär att upprätta en adekvat lärarutbildning och lärarfortbildning från barnomsorg till gymnasienivå. Vi menar att det krävs betydligt mer tankearbete än utredningen visar kring en lärarutbildning för nationella minoritetsspråk såsom meänkieli.

Den gyllene medelvägen för utbildning i meänkieli är;

- att betrakta nationella minoritetsspråk såsom meänkieli vidare än en fråga enbart för modersmål då de för många inte längre är fråga om modersmål utan om att återta ett språk som tillhör ens rötter
- en stark och tydlig lärarutbildning samt lärarfortbildning
- ett universitet som har ansvar både för en stark akademisk grundutbildning och en bra lärarutbildning
- en väl utbyggd organisation för grundläggande utbildning för vuxna i minoritetsspråken
- en förstärkt lagstiftning i förvaltningsområdet som inkluderar grundskolan på samma sätt som idag barnomsorgen
- en bättre och tydligare kontakt mellan föräldrar och skolan behövs
- förändrade villkor för språkval och modersmålsundervisning krävs
- inrätta en kursplan för nationella minoriteter med inriktning nationella minoriteters språk och kultur
- meänkieli behöver finnas med i timplanen och kunna betygsättas som andra språk enligt kriterierna för moderna språk
- en tydlig myndighet med övergripande ansvar för produktion av läromedel för minoritetsspråket meänkieli är nödvändigt
- alla lärare som examineras i Sverige idag, oavsett typen av lärare, behöver ha genomgått en obligatorisk introduktionskurs i sin lärarutbildning som ger baskunskaper om våra fem minoriteter och dess minoritetsspråk. Ingen lärare får, oavsett var i landet man gått utbildningen, utexamineras utan baskunskaper om minoriteter och minoritetsspråk i Sverige
- Tornedalens Folkhögskola i Övertorneå utses till nationellt center för grundläggande utbildning i meänkieli för vuxna
- att inrätta ett språkcentra för meänkieli

STR-T vill avslutningsvis betona att för meänkielis överlevnad är det avsevärt viktigt att få till stånd en bra lärarutbildning och en bättre utbildningscirkel sett i bred mening genom att åtgärderna vi betonar ovan uppmärksammas.

För STR-T
Dag som ovan

Tore Hjorth
Ordförande

Maja Mella
Handläggare